જરષ્પ

સી. એસ. આઈ. બેહેચરદાસ વિરૂદ્ધ:

બનાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર.

બારોટ. શીવલાલ ખુશાલ.

અમદાવાદ.

યુનાઈટેડ પ્રીં. જ. એ. કંપનીના પ્રેસમાં

રણછોડલાલ ગંગારામે છાપ્યો.

સંવત ૧૯૪૬. સને ૧૮૯૦.

કિંમત એક આનો.

૪૨૭૫

સી. એસ. આઈ.

બેહેચરદાસ વિરહ.

"સેર બજારે આ શું કર્યું, હાંરે વાળ્યો દુનિયાંનો દાટ"
"લાજ લીધી લાખો લોકની, હાંરે ઉપજાવ્યો ઉચાટ"
એ રાગ.—રાગ પરજ.

અંબાઈદાસ કુળ ઉપજ્યા, સી એસ આઈ બેહેચરદાસ;
ઓગણીસએસે અડસઠની થકી, કિધો કૈલાસે નિવાસ. ટેક.
સર્વોપરી તે સ્વભાનારે, પુરા પુનેશ્રી કહેવાય;
લાયક તે સરકરી તણા, વડો વિરહ વરણાય. અંબા. ૧
મુખ કમળથી મલપતારે, કાઢ્યાં વિવેકી વેણ;
બધી ઉમર બેચરભાઈ, કદી કડવું ન કેણ. અંબાઈદાસ. ૨
પ્રભાતે પરીબ્રહ્મનુરે, ધરતા રાખીને ધ્યાન;
કરતા તે બહુ કોડથી, નહી ઉપાધી આન. અંબા૦ ૩

વિરહ સંતાપ. રાગ ઉપર પ્રમાણે.

અશુભ ખબર એ શેઠનીરે, સુણી કરે સંતાપ;
પરદેશીને વળી પુરજન, મોટા કરે પરીતાપ. અંબા. ૪
હાવા ઉદાર હવે થશેરે? ના ના નકી પ્રમાણ;
શીર ધુણાવે સંભારીને, ગદ ગદ કંઠે ને વાણ. અંબા. ૫

અમદાવાદ સુરતન વળીરે, મોજી મુંબાઇના શેઠ;
વડું તે શેહેર વડોદરૂં, ચિન વિલાયત હેઠ. અંબા૦ ૬
મારવાડને વળી માળવેરે, મોટા દેશ મેવાડ;
સોરઠ દેશ સોહામણો, કછ ભુજ કાઠિયાવાડ. અંબા૦ ૭
દક્ષિણ દ્વારકાં દિલ્લીએરે, કાશી ને કેદાર;
સંતાપ કરે સૌ શ્રષ્ટીમાં, પઢતાં આવે ન પાર. અંબા. ૮
પ્રલય સમયમાં પ્રાણીયોરે, અતિ અંતરે અકળાય;
તેમ સમાચાર સાંભળી, ઘણા ગુણીયલ ગભરાય. અં. ૯
કડવાએ કરી કળકળીરે, ખરેખરી ખરતાળ;
મુંબાઈ અમદાવાદની મહી, હાટે પડી હરતાળ. અં. ૧૦
સંવત ઓગણીસેં વળીરે, છકી છેતાળીસની સાલ;
માગશર વદ ત્રયોદશી, વિશ્વમાં થઈ વિકરાળ. અં.૧૧
શોક કરે છે શેહેરનારે, સાણા સાહેબ સહુ;
લોકોપકારી તે કામને, હાંરે સંભારીને બહુ. અંબા. ૧૨
અમલદારને વળી અધિપતિરે, સારો સરકારી સમાજ;
બેહેચરદાસ જેવા બને નહી, સૌ બોલે એકે અવાજ.૧૩
નગરનાથી નૌતમ કરીરે, કીરતી કીતાબ બહુ;
સદાવરતને સખાવતો, પુણ્યનો પાર ન લહુ. અંબા. ૧૪
કેનું કઠણ હોય કાળજુંરે, મનમાં ધારે જે ધીર;
વિલાપ વનિતાના સાંભળી, તનમાં લાગેછે તીર. અં. ૧૫

પથ્થર તો ફાટી પડેરે, એવા વિવિધ વિલાપ;
કરૂણા ઉપજે બહુ ક્રૂરને, સુણી સુંદરિયોનાસંતાપ. અં. ૧૬
વાળ્યું તે મનડુ વળે નહીંરે, ધારી શકે ન ધીર;
ગુણ તમારા સાંભરી, નયણે આવેછે નીર. અંબા. ૧૭
શંભુ પ્રસાદજી શેઠનેરે, વિરહ પીડા જે થાય.
દલારીને દિલ તેમનાં, કોણ કરશેરે સાહ્ય. અંબાઇ. ૧૮
હાહાકાર હવો ઘણોરે, શેહેર અમદાવાદ માંય;
પયાણ કર્યું પરબ્રહ્મમાં, તે વેળાએ ત્યાંય. અંબાઇ. ૧૯
શોકનો સિંધુ રેલીઓરે, સઘળી સૃષ્ટીછે જ્યાંય;
દુઃખનો દાવાનળ બળે, સહુના હૃદય માંય. અંબા. ૨૦
કલેશ કરવો ઘટતો નથીરે, સધાર્યા ઝણોની સાથ;
કેમ કરી મન વાળીએ, હૈયું રહે ના હાથ. અંબા. ૨૧
લખતાં લેખણ ચાલે નહીંરે, કેઇ પેરે લખાય;
આંખેથી આંસુ ઝરે, કથન કેમ કથાય. અંબાઇદા. ૨૨
કાન કઠણ થયા ઘણારે, સાંભળી સહન તે થાય;
આંખ અતિશે કુમળી, તેણે જોયું ન જાય. અંબાઇ. ૨૩
શીવા કહે એ શેઠનેરે, શંકર કરજ્યોરે સહાય;
જીવન મુક્ત મા જાણીને, આદ્ય શિક્ત અંબાય. અં. ૨૪

ગુણ કથન.

(ક્યા ઇશ્કે પરીને મારા, મુજે છોડ ચલા બનજારા;)
એ રાહ.

ગુલ હુવે જો ગુલેહજારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ટેક.
કિહ અચળ ઉજ્વાળ કીરતી, જહાં તક સારી હે પીરથી;
ગયે ગરીબું પાલનહારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ૧
કૌંન્સિલમે મેંબર કહાએ, સીઆઇઇ કીતાબ પાએ;
કીયા હિંદુસ્તાન ઉજીઆરા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ૨
ધન્ય બહેચરદાસ ગુન ખાની, સીધી સુધાસી બાની;
દીય હિંમમાન દેદારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ૩
દંગ હોવે પુરૂષ નર નારી, દેખ દસરાકી અસવારી;
સંગ રથ અશ્વ અસ્વારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ૪
શીર છત્ર ચમર સો છાજે, મેનામાં બાહાદુર બિરાજે;
સોહે શંભુપ્રસાદ સુત સારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ૫
શાંત સુભાવ મંગલ મુરતી, લગી પરીબ્રહ્મમાં સુરતી;
સુર બચન બદો ગંગ ધારા, ઑનરેલ હિંદકા તારા. ૬
સિકંચા રાયખડ સ્યાને, કીયા ખલ્ક ખૂબ સો જાને;
આગે ફિરતા નદીકા આરા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ૭
કામ કાપડકા નખસીદારે, વહાં નકિલે સુતકે તારે;
કીયા ગરીબુંકા એ ગુજારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ૮

સભ સમાજ ખુરશી આપે, ચેરમેનકે સ્થાનક થાપે.
જાની રૈયતકા ભવ પારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા ૯
ગુનીજન ગવૈયા આવે, નીત માછકે ગુન ગાવે;
લઈ નરગાંસિરંગી ચીકારા, ઑનરેબલ હિંદકાતારા.૧૦
મુખ દેખ જાવે ઉદાશી, પરમાર્થે પ્રભા પ્રકાશી.
સમભાવ નેન નજારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ૧૧
છાંડ કપટ દંભ મોહમાયા, શુદ્ધચૈતન્યસો ધ્યાન લગાયા;
જુઠાજાની આ જગ પસારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા.૧૨

"ઓધવજીરે સંદેશડો, કેહેજ્યો મથુરાં મોઝાર;"

એ રાગ. ગરબી.

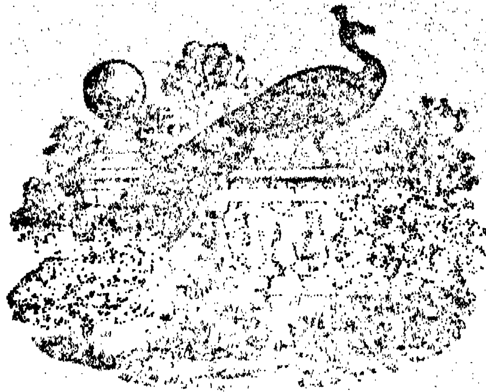
બેચરભાઇ બહુ ગુણ ભર્યા, બત્રિસ લક્ષણ ભરપુર;
દાન દયાથીરે દીપતા, નારાયણનુંરે નુર. ટેક.
મંજુલ મુખ વિકાસતું, શરદ પુનમ ચંદ;
અધર પ્રવાલની હધમાં, કરતા હાસરે મંદ. બેચરભાઇ૧
ધરમનીરે ધજા ધરી, માના મંદીર માંય,
સદાવ્રત તેમાં શોભતું, પાઠશાળા છે ત્યાંય. બેચર.૨
અતિથીને ત્યાં આપતા, સીધુ સરપણ સમેત;
અવાસમાંરે ઉતારતા, પુરણ આણીરે હેત.બેહેચર.૩
પાઠશાળે પોતે રાખતા, સુકદેવ જેવા મુંન્ય;
તે શાસ્ત્રી શીષ્યને ભણાવતા, વેદ કેરી ધુંન્ય. બેચ.૪

શોભાયમાન સારી કરી, હવેલીની હરોળ;
અચળ નામ ધરી આપનું, વસાવિ પોતાની પોળ. ૫
સમીપમાં શંભૂપ્રસાદની, શોભે સામી તે ઓળ.
જીર્ણોદ્ધાર તે છાજતી, વસ્તી કરેરે કલોલ. બેહેચર. ૬
દીલી દરવાજે દીપતો, બંગલો શોભાયમાન;
કિધો મેમાનને કારણે, ઉતારવા રાજ રાજાન. બે. ૭
બાકી મેરાબને બારણે, ખીલાવી ખુબ બાગ;
કયારી રચાવી કુસુમની, ફળીત વૃક્ષનો નહિ તાગ. બે ૮
કોટ કહેરો કોડામણો, તેમાં ન મળેરે ભુલ;
અંગ્રે તેની આપતું, ગૌર ગુલાબીરે ફુલ. બેહેચર. ૯
ઇસ્પીતાળ સ્વહસ્તે કરી, ઘણા ખરચીને દામ;
રોગિયા રોગ વિદારીને, વળતી પામે વિરામ. બે. ૧૦
મહાલક્ષ્મીઆનું મહિ વિષે, અચળ રાખવા નામ;
સ્ત્રીઓને સારૂ કર્યાં, ભણવાનોરે મુકામ. બેહેચર. ૧૧
ખડપામાં ખડકનાથના, બીજે રચીયો ત્યાં બાગ;
ફુલ ફળ અતિ ઉતરે, સાભ્ર તીરે મહાભાગ. બેહે. ૧૨
હવા ખાવાને કારણે, બંગલો બાંધ્યો ત્યાં એક;
મિલિટ્રી મેજરસાથે બહુ, બોલ ચાલનો નેક. બે. ૧૩
દુધેશ્વરનાં દેહેરાં તણા, કર્યા સુધારો બહુ;
લાખો રૂપૈયા ખરચીને, સોચ કરાવ્યાં સહુ. બે. ૧૪

એજ સ્થળે પોતા તણું, કરયું દેહેરૂં અમુલ્ય;
શંકરનુંરે સોહામણું, કારમું કૈલાસ તુલ્ય. બેહે.૧૫
ધીંગી ધર્મશાળા કરી, મહાં કામથી મજબુત;
સાભ્ર તીરે તે શોભતું, ઉજવાળ અદ્‌ભુત. બેહે. ૧૬
કાળુપર દરવાજા કને, ધવળ ધર્મશાળાનો ધામ.
કરયો તે બહુ કોડથી, વટેમાર્ગુનો વિશ્રામ. બેહે. ૧૭
રાયખડમાં રૂડો કર્યો, સાંચો સાભર તીર;
ઊંચી ચુમની ઓપતી, નીચે નૌતમ અંજીર. બે.૧૮
વણાય ત્યાં બહુ વેગથી, રૂ સુતર સાફ થાય;
માદરપાટને ધોતીયાં, દેશ પરદેશે જાય. બેહેચ. ૧૯
લાયક જનને લાભનું, ગરિબોનું ગુજરાન;
કામ કરાવ્યું એ કારમું, બહાદુર બુદ્ધિનિધાન. બે.૨૦
પાટણવાડામાં પ્રૌઢ છે, ઉજવાળ હુંઝારે ગામ;
કડવા રહે ત્યાં કોડામણા, અવિચળ ઉમીઆનો ધામ.૨૧
નોબત ગહગહ ગરગડે, સારો શ્રાણાઇનો સોર;
ઉંચુંતે દેવળ ઓપતું, ઉપર બોલેરે મોર. બેહે. ૨૨
માનસરોવરનું મંડાવિયું, કરવા અવિચળ કામ;
સર્વોપરિ થઈ સર્વમાં, સુધરાવ્યું તમામ. બેહેચ. ૨૩
ત્યાંથી વધાવો વિવાહ તણો, આવે આપને ઘેર;
સભા વચે તીલક કરી, પદે લગનની પેર. બેહે. ૨૪

તુરત તોરણ બાંધવા, અસારવારે ગામ;
વરઘોડા રૂડા ચઢાવીને, જતા કરી ધુંમધામ. બેહે.૨૫
ત્યાં ગોળનું ગાડું લુંટાવતા, માની મંગલ મુલ;
સર્વ સજ્જનને આપતા, પાન સોપારીને ફૂલ. બે.૨૬
ગવર્નર ઈનકૌન્સિલમાં, ખૂબ ખુરશી નંખાય;
પોતાના પરવર્યા પછી, કાયદા કાનુન લખાય. બે. ૨૮
ઉપમા તે હિંદુસ્તાનના, ઉજળા તારાની જેહ;
મનોહર જાણી માહારાણીએ, આપી ઉજવળ એહ. ૨૯
હોદ્દામાં કમિશ્નર થઇ, લોક લાભમાં ઉતરો;
એવાં કામ અતિ કર્યાં, તેણે કરી ન વિસરો. બેહે.૩૦
હુંડાનો દેશ વિદેશમાં, વિલાયત હુંડી શકરાય;
વેપાર વેહેરો ચાલતો, કોથી નવ્ય કળાય. બેહેચ. ૩૧
તેનું કામ ચલાવતા, બુદ્ધમાન બલાખીદાસ;
માતબર તેમને માનતા, વડા રાખી વિશ્વાસ. બે. ૩૨
શંભૂપ્રસાદશેઠ શાબાશછે,ખરચમાં ખરચી બહુ દામ;
દેશ વિદેશ કરી નામના,રાખ્યું રાવબાહાદુરનું નામ.૩૩
જગપ્રસીદ્ધ જમનાદાસના, સપુત ડાહ્યાભાઈ;
ખરચ કરાવ્યું બહુ ખાંતથી, પોતે પાસેર રહી.બે.૩૪
શીવાકહે સુખીરાખજો, શંભુ તમને હરરોજ;
નવનિદ્ધરિદ્ધ સિધે ભર્યા, માણજ્યો શુભ મોજ.બે.૩૫

કડવા પાદશાહના બારડા ગોરના મશાળાવાળા વાંચો.

સોરઠાના પેહેલા ચરણને પછાડી કર્યે દુહો થાય.

સોરઠો.

શેઠ શંભુપ્રસાદ, કુલક ચ્યારિ મેહની;
મોટો કરી પ્રસાદ, જમાડ્યા જુગતે કરી. ૧
શેઠાંનો શિરપાવ, યાચિયોનો પાર નહિ;
દુલા દિલ ઉમરાવ, પંચાવિ બહાદુર નરા ૨
અમૃત ટીંપુ એક, શાંતિ કરે સૌ જીવને;
ઝાંઝવાં જળ અનેક, તૃષા તેથી છિપે નહીં. ૩

આ ચોપડી તથા ધર્મધુરંધ મહારાજ શ્રીબાળકૃષ્ણના વિરહ વર્ણનની અને આપત્ત સંગ્રહની, સુરતની ભયંકર આગના હેવાલની સર્વે ચોપડીઓ નીચે સહી કરનાર કર્તાની પાંસે રોકડી કીમતે નગદ મળેની કીમત સરખાઈ.

બારોટ શિવલાલપુરશાદ.

ઠેકાણું ખાડીઆમાં દેસાઈની પોળ.